

63. 1.

VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 416 der Zitting 1930—1931.)

De grondgedachte van het bij dit wetsontwerp ter goedkeuring aangeboden verdrag, zooals deze in de Memorie van Toelichting wordt omschreven, namelijk te bereiken, dat China meester zal zijn in eigen huis en in verband hiermede het voor vreemdelingen in China geldende stelsel van exterritorialiteit zal worden opgeheven, vond bij zeer vele leden instemming. Gevraagd werd evenwel, wat is te verstaan onder „moderne” Chineesche rechtbanken, voor welke Nederlandsche onderdanen slechts justitiabel zullen zijn.

Is de Regeering — vroeg men voorts — van meening, dat de Chineesche Regeering volledig in staat is om de veiligheid en rechtszekerheid van Nederlandsche onderdanen, die in China verblijven, te waarborgen? En is er redelijke zekerheid dat, wanneer in dit opzicht aan Nederlandsche onderdanen te kort wordt gedaan, verhaal op gelijken voet, als voor in Nederland verblijvende Chineezzen het geval is, mogelijk zal zijn?

Sommige leden zouden gaarne vernemen, hoe thans de rechtspositie van de Nederlandsche onderdanen in China precies geregeld is, m. a. w. hoe de regeling is van het rechtswezen ten aanzien van vreemdelingen aldaar.

Voorts zouden zij gaarne vernemen, of met het stelsel van exterritorialiteit nu geheel gebroken is. Op blz. 2 van het Memorie van Toelichting wordt nog gesproken van „bijzondere rechten” en van het vervangen van de „oude waarborgen” in de verdragen door „nieuwe bepalingen”. Waaruit zullen die bijzondere rechten bestaan en hoe zullen die nieuwe bepalingen luiden? Beteekent een en ander, dat de vreemdelingen in China toch nog in een andere positie zullen verkeeren, dan naar de algemeen gangbare regelen de rechtspositie van niet-onderdanen in andere landen is?

Gevraagd werd, of in verband met dit verdrag ook de rechtspositie van de Chineezzen in Nederlandsch-Indië zal moeten worden gewijzigd en of de plannen in zake de rechtspleging ten aanzien van Chineezzen daar te lande spoedig zullen worden verzevlijkt.

De vraag werd nog gesteld, of in Nederland verblijvende Chineezzen, die geen Nederlandsche onderdanen zijn, altijd te onderkennen zijn als Chineesche staatsburgers.

Aldus vastgesteld 3 November 1931.

VLIEGEN.
VAN VUUREN.
VAN DEN HEUVEL.
LOVINK.
IJZERMAN.

63. 2.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 11 November 1931.)

Het is den ondergeteekende aangenaam te mogen bevinden, dat de grondgedachte van het wetsontwerp bij zeer vele leden instemming vond.

Het stelsel der moderne Chineesche rechtbanken is het uitvloeisel van de herziening van het rechtswezen in China op

modernem grondslag, in 1907 begonnen en geleidelijk ontwikkeld, en waardoor met name de ouderwetsche magistratsgerechten worden vervangen. Het nieuwe stelsel bestaat uit één opperste gerechtshof en verder uit ten minste één hooggerechtshof in elke provincie, vervolgens districtsgerechten in elk district; alle deze gerechten hebben, waar noodig, vertakkingen. Voor bijzonderheden over inrichting en bevoegdheid der moderne rechtbanken moge verwezen worden naar het ter griffie der Kamer nedergelegde werk „Two years of nationalist China”, terwijl ook gegevens te vinden zijn in het eveneens ter griffie nedergelegde hoofdstuk betreffende het rechtswezen in China uit het rapport der commissie van 1926.

Naar dit laatste moge eveneens verwezen worden met betrekking tot de regeling van de rechtspositie der vreemdelingen onder het zoogenaamde stelsel der extraterritorialiteit. Het is inderdaad niet wel mogelijk te dezer plaatse te treden in eene uitvoerige uiteenzetting dezer materie, die in de literatuur boekwerken vult. In het algemeen kan gezegd worden, dat volgens het bestaande stelsel rechtsvorderingen tusschen Nederlanders onderling of van Chineezzen tegen Nederlanders behooren tot de bevoegdheid van de Nederlandsche consulaire rechtbanken; vorderingen van Nederlandsche onderdanen tegen Chineezzen komen voor den Chineeschen rechter. In het algemeen geldt de regel, dat het forum van den gedaagde bevoegd is. Nederlanders, die zich aan een strafbaar feit hebben schuldig gemaakt, worden berecht voor den Nederlandschen consulaire rechter. De bepalingen van de Consulaire Wet zijn in deze toepasselijk. De basis van deze regeling is, voor zoover Nederland betreft, gelegen in art. 6 van het verdrag van 1863, te zamen met de in dat verdrag neergelegde meestbegunstigingsbepaling. In plaats van de consulaire rechtbanken hebben andere Mogendheden, zooals Engeland en Amerika, bijzondere rechtbanken in China met een staf van beroepsrechters. Behalve op de verdragen berust het tot nu toe bestaande systeem van extraterritorialiteit ook op plaatselijke overeenkomsten en gewoonten, met name in de havensteden. In enkele havensteden, zooals Shanghai, Amoy en Hankow dragen de rechtbanken, die in de concessies en nederzettingen aldaar ontstonden en die zaken van vreemdelingen tegen Chineezzen betroffen, het karakter van gemengde rechtbanken. Bekend is vooral de gemengde rechtbank te Shanghai.

Met betrekking tot de gedane vraag nopens de veiligheid en rechtszekerheid in China moge worden opgemerkt, dat ook onder het stelsel van extraterritorialiteit niet de mogelijkheid, in dit geval dan voor de Nederlandsche Regeering, bestond, om te allen tijde de veiligheid en rechtszekerheid van de Nederlandsche onderdanen, die in China verblijven, te waarborgen. Voor zoover andere Mogendheden met betrekking tot het rechtswezen en de toepassing der wetten bijzondere waarborgen verkrijgen of blijven behouden, zullen ook Nederlandsche onderdanen daarop een beroep kunnen doen.

Waar op blz. 2 van de Memorie van Toelichting wordt gesproken van „bijzondere rechten” en van het vervangen van de „oude waarborgen” in de verdragen door „nieuwe bepalingen”, wordt bedoeld op de mogelijkheid, dat, en wel in het bijzonder voor de belangrijkste havens, met betrekking tot samenstelling en bevoegdheid der rechtbanken als overgangsmaatregel bijzondere regelen zullen blijven gelden of zullen worden in het leven geroepen. Daar de onderhandelingen tusschen China en verschillende andere Mogendheden nog niet beëindigd zijn, zijn op het oogenblik nieuwe in te roepen bepalingen nog niet te vermelden. Zoolang echter de onderdanen van andere Mogendheden volgens de bestaande verdragen bijzondere, van de rechtspositie van niet-onderdanen in andere landen afwijkende rechten genieten, komen deze ook aan Nederlandsche onderdanen toe.

Daar, zooals in de Memorie van Toelichting werd medegedeeld, het bij het verdrag gevoegde Afzonderlijk artikel alleen op Chineesche onderdanen in het Rijk in Europa betrekking heeft, raakt het onderhavige verdrag in geen enkel opzicht aan de rechtspositie der Chineezzen in Nederlandsch-Indië.